

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

Liseye

HOŞ GELDİN

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

Yaz Etkinlikleri Kitabı

OGM MATERYAL



http://ogmmateryal.eba.gov.tr

Ön Söz

Sevgili Öğrenci Dostlarımız,

Liseye hoş geldiniz...

Yeni bir eğitim kademesine eriştiğiniz bugünlerde Ortaöğretim Genel Müdürlüğü olarak sizlere faydalı olabilmek amacıyla yola çıktık.

Liseye başlamak; hayatınızda yeni bir aşamaya ulaşmak, yeni bir heyecanla yeni hedeflere doğru yol almak demek. Birlikte geçireceğimiz dört yıl, belki de hayatınızın geri kalanının şekillenmesinde önemli bir zaman dilimi olacak. Çünkü bu dört yıl, sadece akademik anlamda kendinizi geliştireceğiniz bir süreç değil, aynı zamanda fiziki yapınızın, karakterinizin, yeteneklerinizin, zevklerinizin, inanç ve düşüncelerinizin kısaca bir "insan" olarak tüm yetkinlik alanlarınızın şekilleneceği, giderek son hâlini alıp kemikleşeceği bir döneme kaynaklık etmekte. İşte bu nedenle sizlere artık "çocuklar" yerine "arkadaşlar", "genç dostlarımız" diye hitap ediyoruz.

Sizden en büyük beklentimiz; bu dört yıllık süreci sadece bir üst eğitim kurumu olan üniversiteye gitmek üzere kurgulamanız değil, bununla beraber iyi bir evlat, vefalı bir arkadaş, candan bir komşu, bilinçli bir vatandaş en güzel ifadeyle "insan" olmak için kendinizi geliştirmeniz.

9. sınıfta okula, öğretmenlere ve çevreye uyum sağlamanızın yanında akademik farkındalığınızın sağlanması da önemli. Bu bağlamda 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda belirtildiği üzere Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan yurttaşlar olmanızı; kendinizi mutlu kılacağınız ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmanızı sağlamak için hazırladığımız "Hoş Geldin" kitapçıklarımızda 9. sınıftan başlayarak 10, 11 ve 12. sınıflarda derslerinizin neler olduğu, sınıf bazında hangi ünitelerin yer aldığı hakkında bilgi verilmiştir. Bu derslerin amaçlarını, derslere nasıl çalışmanız gerektiğini anlatırken hazır bulunuşluk düzeyinizi de göz önünde bulundurarak kitapçıklarımızı çeşitli uygulamalarla renklendirmeye çalıştık. Kısa da olsa kitapçıktaki bilgiler, aklınızdaki soruların cevabını bulmanıza yardımcı olacak; kendinize güvenerek liseye başlamanızı sağlayacaktır.

Hayatınızın bu yeni aşamasının güzelliklerle, başarılarla dolu; hedeflerinize ulaşmanızı sağlayacak güvenli bir yol olması dileklerimizle...

Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

Yaşadığımız çağda bilmekten ziyade bildiklerini uygulamaya geçiren, gerçek yaşam becerilerini üst düzeyde kullanan, bulunduğu topluma katkı sağlayan, eleştirel düşünen, iletişim becerilerine sahip ve girişimci bireyler için eğitim programları birer araçtır. Türk Dili ve Edebiyatı dersinin özel amaçları ve alana özgü becerileri program doğrultusunda öğrencilerin;

- Edebiyatın doğasını, işlevini, birey ve toplum için önemini kavramaları,
- Edebî metinler aracılığıyla Türkçenin inceliklerini, Türk edebiyatının tarih içinde gösterdiği değişim ve gelişimi tanımaları,
- Türk edebiyatına ait eserler aracılığıyla millî, manevi, ahlaki, kültürel ve evrensel değerleri anlamaları,
- Dinleme, okuma, yazma ve konuşma stratejilerini doğru ve uygun şekilde kullanarak etkili iletişimciler olmaları,
- Metinler aracılığıyla okuduğunu anlama ve eleştirel okuma becerilerini geliştirmeleri ve okuma alışkanlığı kazanmaları,
- Çeşitli kaynaklardan elde ettikleri bilgileri, soruları cevaplamak, çözüm önerileri üretmek, bulgularını paylaşmak vb. amaçlar için analiz etmeleri ve değerlendirmeleri amaçlanmaktadır.

Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı ile dört temel dil becerisinin yanı sıra öğrencilere kazandırılması hedeflenen yeterlilik ve beceriler, aşağıda sunulmuştur:

- Bilgi okuryazarlığı
- Eleştirel düşünme
- Görsel okuryazarlık
- İletişim ve iş birliği
- Medya okuryazarlığı
- Yaratıcı düşünme

Türk Dili ve Edebiyatı dersi; dilini ve dille oluşturulan eserleri anlatan, kültürü de önceleyen, sanatsal yönü ağır basan bir derstir. Son dönem yapılan sınavları göz önünde bulundurduğumuzda bilmekten ziyade bildiğini uygulayan, beceriyi ön planda tutan sınavlar yapılmaktadır. Bu durum; dersimizin ezberlenerek değil içselleştirilerek öğrenilmesini gerekli kılmaktadır.

Türk Dili ve Edebiyatı dersi kazanımları "Okuma", "Yazma" ve "Sözlü İletişim" olmak üzere üç ana başlık altında toplanmıştır. Sözlü iletişim kazanımları ise "Konuşma" ve "Dinleme" şeklinde iki ana başlığa ayrılmıştır. Dil bilgisinde kolaydan zora ilerleyen bir sıra izlenmiş olup konuların birbiriyle olan ilişkileri gözetilmiştir. Dil bilgisi konuları, teorinin yanında uygulamaya dönük verilmiştir. Kuralların yanında; bu kuralların kelime, cümle ve metin düzeyindeki uygulamaları amaçlanmıştır. Kazanımlar; öğrencilerin seviyesine uygun, aşamalı olarak verilmiştir.



Neler Öğreneceğim?

Sınıflara Göre Türk Dili ve Edebiyatı Üniteleri

9. Sınıf

1. Ünite: Giriş
2. Ünite: Hikâye
3. Ünite: Şiir
4. Ünite: Masal / Fabl
5. Ünite: Roman
6. Ünite: Tiyatro
7. Ünite: Biyografi / Otobiyografi
8. Ünite: Mektup / E-Posta
9. Ünite: Günlük / Blog

10. Sınıf

1. Ünite: Giriş
2. Ünite: Hikâye
3. Ünite: Şiir
4. Ünite: Destan / Efsane
5. Ünite: Roman
6. Ünite: Tiyatro
7. Ünite: Anı / Hatıra
8. Ünite: Haber Metni
9. Ünite: Gezi Yazısı

11. Sınıf

1. Ünite: Giriş
2. Ünite: Hikâye
3. Ünite: Şiir
4. Ünite: Makale
5. Ünite: Sohbet ve Fıkra
6. Ünite: Roman
7. Ünite: Tiyatro
8. Ünite: Eleştiri
9. Ünite: Mülakat / Röportaj

12. Sınıf

1. Ünite: Giriş
2. Ünite: Hikâye
3. Ünite: Şiir
4. Ünite: Roman
5. Ünite: Tiyatro
6. Ünite: Deneme
7. Ünite: Söylev (Nutuk)



Nasıl Çalışmalıyım?

Hayallerle hayatın kesişim perspektifinden bakıldığında edebiyat dersini teoriden ibaret saymak büyük bir yanılgıdır. Edebiyat, insandır. İnsana dair ne varsa edebiyatın içindedir. Bu sebeple edebiyat birçok disiplinle iç içedir. Hayatı, insanı tanımak için âdeta bir kılavuzdur. Kahramanlar, mekânlar, olaylar; şiirler, hikâyeler, masallar derken bir de bakmışsınız ki birçok yaşantıyı deneyimlemişsinizdir. Bu, sizler için hayata açılan pencere sayısının artışıdır.

Edebiyat ile aranıza sınır çizmekten ziyade edebiyatın akışına kendinizi bırakmalısınız. Seslerle, kelimelerle ve cümlelerle tanımaya başladığınız dilinizin edebiyatla var olduğunu, bunun yanında beğenilerin devreye girdiğini görürsünüz.

Sizlerin dil becerisini geliştirmek, sizlere ana dil bilinci kazandırmak açısından derslerinizde öğretmenlerinizin konu ve kazanımlar ekseninde programın / dersin amaçları, konunun ya da içeriğin özellikleri, öğrenci özellikleri, materyaller, maliyet, zaman, öğrenci sayısına göre birçok yöntem ve tekniği bir arada kullanması gerekebilir.

Okuma, anlama, dinleme ve yazma üzerine temellendirilen dersimizin; çoklu zekâ kuramının sosyokültürel yönü düşünüldüğünde birçok zekâ alanını geliştirdiğini söylemek mümkündür.

Edebiyat dersine nasıl çalışmalıyım sorusuna alanında uzman, tecrübeli öğretmenlerimizce verilen tavsiyeleri sizin için derlerdik:

- Önceliklerinizi belirleyiniz. Her öğrenci liseye gelene kadar az çok kendini tanır. Bu, size ne yapacağınız konusunda bir fikir verir.

- Bu doğrultuda planlama yapınız. Plan, her zaman düzenli bir hayatın anahtarıdır. Tesadüflere yer vermez, kısa yoldan amacınıza ulaşmanızı sağlar.

- Eğitim programımızın en çok üzerinde durduğu ve en çok önemsediğimiz noktalardan biri de: Okumak, çokça okumak... Hem duygu hem de düşünce dünyanızın gelişiminin yanında söz varlığınızın arttığını tecrübe edeceksiniz. Okuduğunu anlayabilme, doğru yorumlayabilme yanında kendinizi ifade etme becerileriniz gelişecektir. Okurken bilmediğiniz kelimelerin anlamlarını kimi zaman cümle kimi zaman metin bağlamından çıkarırken bazen de sözlükten bulmanız gerekecektir.

- Edebiyat sözel bir ders olduğu için konuyla ilgili kendinizce notlar almayı ihmal etmeyin. Her söyleneni olduğu gibi yazmak yerine, etkin dinleme yöntemiyle önemli gördüğünüz yerlerin notlarını almanız tavsiye ederiz.

- İletişim, etkin dinleme ile mümkündür; bu yüzden öğretmenlerinizi iyi dinlemeniz ve derse aktif olarak katılmanız önemlidir.

- Derslerden önce kısa bir araştırma yapmak ve ön bilgi edinmek sizlerin dersleri daha kolay anlamanızı sağlayacaktır.

- Tekrar, edebiyatın vazgeçilmezlerinden biridir. Derste işlenen konuları kısaca tekrar etmeli ve konuyla ilgili etkinlikler yapmalısınız (bulmaca, eşleştirme, boşluk doldurma, çoktan seçmeli test, alternatif ölçme tekniklerinin kullanıldığı vb. etkinlikler).



Nasıl Çalışmalıyım?

- Sözel dersler deyince aklınıza ezber gelmemeli. Konuları çalışırken konular ve onların disiplinler arası olan ilişkilerine, benzerlik ve farklılıklarına dikkat ederseniz bilgilerin akılda daha kolay kaldığını gözlemleyeceksiniz.

- Bir yazar veya dönemi öğrenmenin en iyi yollarından biri de o yazar veya döneme ait eser okumaktan geçer. Böylelikle birçok unsuru yerli yerinde öğrenmiş olursunuz.

- Mutlaka sevdiğiniz ya da seveceğiniz yazar / şair, eser veya edebî hareket olacaktır. Sizler iç dünyanızın yansımasını o eserlerde bulacaksınız. Bunlar, edebiyatın size uzak olmadığını gösterecektir. Her metni, birer örnek olay gibi düşünüp gerçek hayatla kurmacanın kesiştiği noktaları saptayıp bunlardan ders çıkarmanız, problem çözme becerinizi geliştirmenin yanında farklı bakış açıları edinmenizi sağlayacaktır.

- Dil bilgisi konuları mutlaka ön öğrenmeleri gerekli kılar. Bir konuyu öğrenemeden diğerini öğrenemezsiniz. Bu bakımdan Türkçenin matematiksel bir yapıda olduğunu söylememiz mümkündür. Bunun için önce geçmişe dönük konular ekrar edilmeli, konuya ilişkin sorular çözülmeli. Gelecek konuya hazır olunmalıdır.

- Soru çözümünden sonra öz değerlendirme yapınız. Doğru ve yanlış cevapladığınız sorularınızı karşılaştırarak eksiklerinizi tamamlama yoluna gidiniz.

- Derslerinizi tekrar ederken ve soru çözerken Bakanlığımızın OGM Materyal sitesinden faydalanabilir; mobil uygulamalar, etkileşimli ders içerikleri, kavram haritaları, soru bankaları, video ders anlatımları, çalışma defterleri, mini denemeler, kazanım kavrama etkinlikleri, yazılıya hazırlanıyorum gibi içerikleri takip edebilirsiniz. Ayrıca OGM Materyal YouTube kanalından da yararlanabilirsiniz.

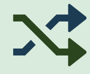


Sevgili Öğrenciler;

Dersimizle ilgili fikir edindiniz. "Dersin Amaçları" bölümünde dersin hedeflerini , "Neler Öğreneceğim?" bölümünde dört yıl boyunca neler öğreneceğinizi ve "Nasıl Çalışmalıyım?" bölümünde bu derse nasıl çalışmanız gerektiğini sizlere anlatmaya çalıştık.

Şimdi de hazırladığımız etkinlikleri ilköğretim bilgilerinizi ve yorum gücünüzü kullanarak yapmanızı istiyoruz. Eşleştirme, boşluk doldurma ve bulmaca etkinliklerimizle, çoktan seçmeli sorularımızla bilgilerinizi sınayacak ve hatırlayacak; açık uçlu sorularla yorum yapma gücünüzü ortaya koyacaksınız. Kısacası bu etkinliklerle eğlenerek önceki bilgilerinizin yeterliliğini ölçebilir, eksik bilgilerinizi tamamlamak için harekete geçebilirsiniz.

Hayatın tamamının bir öğrenme süreci olduğunu aklınızdan çıkarmadan her yeni bilgiyi merak ve heyecanla karşılayacağınız keyifli bir öğrenim hayatı diliyoruz.



Eşleştirme

Aşağıda verilen I. sütundaki ifadeleri II. sütundaki ifadeler ile eşleştiriniz.

I.		II.	
1	Yaşanmış ya da yaşanabilir olay veya durumu anlatan kısa metin	Olay örgüsü	A
2	Hikâye türünün ilk örneği	Tema	B
3	Türk edebiyatının ilk hikâyesi	Hikâye	C
4	Batılı anlamda ilk hikâye	Diyalog	Ç
5	Hikâyedeki temel duygu	Çatışma	D
6	Hikâyede karşıt duygu	Memduh Şevket Esendal	E
7	Kişilerin başından geçen olaylar dizisi	*Letâif-İ Rivâyât*	F
8	Maupassant tarzı hikâye	*Küçük Şeyler*	G
9	Türk edebiyatında durum hikâyesi temsilcisi	*Decameron*	H
10	Kahramanların karşılıklı konuşmasına dayanan anlatım tekniği	Olay hikâyesi	I

Boşluk Doldurma

Aşağıdaki kelimeleri verilen ifadelerdeki boşluklara doğru olarak yerleştiriniz.

Andersen	eş anlamlı	*Mesnevi*	*Kibritçi Kız*	gözlem
Evrensel	Atasözleri	gerçek anlam	deyim	terim
eş sesli	özdeyiş	öyküleme	intak	mecaz anlam
açıklama	tartışma	Kişileştirme	Abartma	betimleme

1. Yazılışları farklı anlamları aynı olan kelimelere .... kelimeler denir.
2. Kelimelerin taşıdıkları ilk ve genel anlama .... denir.
3. En az iki kelimenin kalıplaşarak yeni bir anlam kazanmasıyla oluşan mecazlı sözlere .... denir.
4. Bir bilim, sanat ya da meslek dalıyla ilgili bir kavramı karşılayan kelimelere .... denir.
5. Yazılışı ve okunuşu aynı olduğu hâlde anlamları farklı olan kelimelere .... kelimeler denir.
6. .... geçmişten günümüze ulaşmayı başaran, öğütler veren kalıplaşmış sözlerdir.
7. .... insan dışındaki canlı veya cansız varlıklara insanlara ait özelliklerin verilmesidir.
8. .... bir varlığı, olayı ya da düşünceyi olduğundan daha küçük veya daha büyük gösterme sanatıdır.
9. Tasarlanmış veya yaşanmış bir olayın başkalarına sözle ya da yazıyla anlatıldığı anlatım biçimine .... denir.
10. Yazarın kendi doğrularına okuyucuyu inandırmak, onu kendi gibi düşündürmek için kullandığı anlatım tekniğine.......................... denir.
11. .... masalıyla tanınan Danimarkalı yazar ...., 1835 yılında *Çocuk Masalları* adlı eserini yayımlamıştır.
12. XIII. yüzyılda Mevlânâ'nın ....'sinde fabl özelliği taşıyan parçalara rastlanmaktadır.
13. Masallarda iyilik, güzellik, doğruluk, yardımseverlik gibi.......................... değerler yer alır; dinî ve millî ögelere yer verilmez.
14. Günlüklerde .... ve kişisel izlenimlerin önemli bir yeri vardır.

İpuçlarından yararlanarak verilen harflerden istenilen kelimeyi bulunuz.

1. *Decameron*'un yazarı — COCCIAOCB (9 kutu; 6. kutu: 6)

2. Sait Faik'in bir hikâyesi — NSAORKŞUL (3 + 6 kutu; 5. kutu: 2)

3. Bir bakış açısı — EGZCLIMÖ (8 kutu; 5. kutu: 9)

4. Rus hikâye yazarı — VÇEOH (5 kutu; 3. kutu: 5)

5. Anlatma — AIEKYTH (7 kutu; 4. kutu: 7)

6. *Letâif-i Rivâyât*'ın yazarı — ATNMTDHTEMEIFHIAE (5 + 6 + 6 kutu; 17. kutu: 1)

7. Hikâyenin bir yapı unsuru — TALIINCA (8 kutu; 6. kutu: 11)

8. Hikâyenin giriş bölümü — RISEM (5 kutu; 1. kutu: 10, 3. kutu: 3)

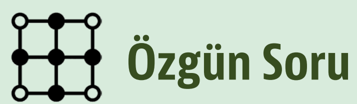
9. Bir hikâye türü — ALYO (4 kutu; 4. kutu: 8)

10. Hikâyede geçen süre — MANZA (5 kutu; 3. kutu: 4)

ANAHTAR KELİME

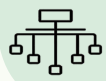
○ ○ ○ ○ ○   ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

1 2 3 4 5   6 7 8 9 10 11 12 13



Özgün Soru

Bu resimden yola çıkarak sanatsal bir metin yazınız.



Tanılayıcı Dallanmış Ağaç

Aşağıda verilen tanılayıcı dallanmış ağaçtaki bilgilerden bazısı yanlıştır. İlk ifadeden başlayıp, cevap oklarını takip ederek doğru çıkışa ulaşınız.

Mektup, yazının bulunmasıyla birlikte kullanılmaya başlanan en eski iletişim araçlarındandır.

D ( ) → Dilekçede dilekçe sahibinin adı-soyadı ve imzası ile iş veya ikametgâh adresinin bulunması zorunlu değildir.

- D ( ) → Edebî mektuplar iş mektubu içinde yer alır.
  - D ( ) → 1. Çıkış
  - Y ( ) → 2. Çıkış
- Y ( ) → Mektup geçmişte olduğu gibi günümüzde de sıkça başvurulan iletişim araçlarındandır.
  - D ( ) → 3. Çıkış
  - Y ( ) → 4. Çıkış

Y ( ) → Tutanakta başlık kâğıdın üst-orta kısmına tamamı büyük harflerle yazılır.

- D ( ) → Açık oturumda konuşmacılar, konu ile ilgili bilgiye sahip, uzman kişiler arasından seçilir.
  - D ( ) → 5. Çıkış
  - Y ( ) → 6. Çıkış
- Y ( ) → Mektubun Türk tarihinde ne zaman ortaya çıktığı kesin olarak bilinmemektedir.
  - D ( ) → 7. Çıkış
  - Y ( ) → 8. Çıkış

Aşağıdaki bulmacayı çözünüz.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

SOLDAN SAĞA

2. İlk çeviri roman
5. *Don Kişot* 'un yazarı
6. İlk edebî roman
9. Toplumcu-gerçekçi bir yazar
10. Yansılama

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. Batılı anlamda ilk roman
3. Bir anlatım tekniği
4. Bir edebî akım
7. İlk köy romanı
8. Yakup Kadri'nin bir romanı



Kendime Notlar

CEVAP ANAHTARI

EŞLEŞTİRME

1. C 2. H 3. F 4. G 5. B 6. D 7. A 8. I 9. E 10. Ç

BOŞLUK DOLDURMA

1. eş anlamlı
2. gerçek anlam
3. deyim
4. terim
5. eş sesli
6. Atasözleri
7. Kişileştirme
8. Abartma
9. öyküleme
10. tartışma
11. *Kibritçi Kız* / Andersen
12. *Mesnevi*
13. evrensel
14. gözlem

KELİME AVI

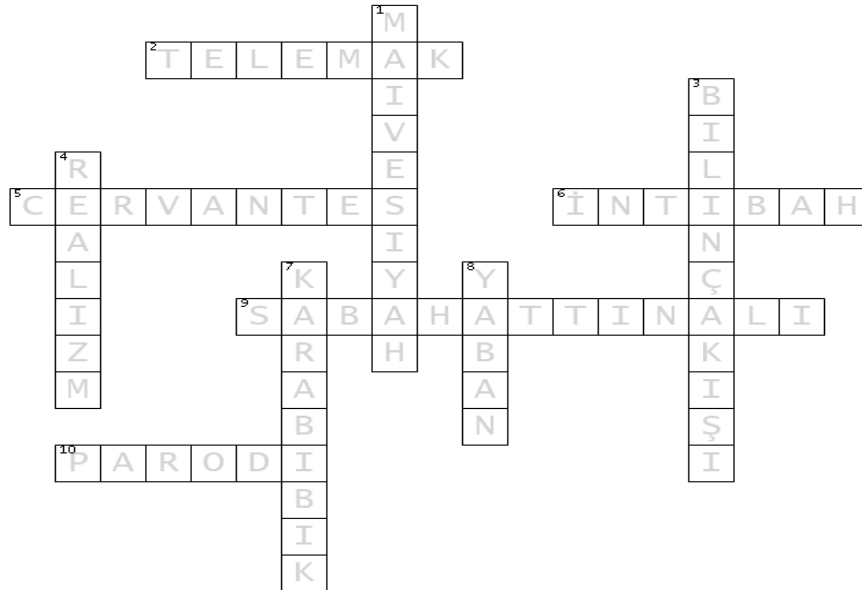
1. BOCCACCİO
2. *SON KUŞLAR*
3. GÖZLEMCİ
4. ÇEHOV
5. TAHKİYE
6. AHMET MİTHAT EFENDİ
7. ANLATICI
8. SERİM
9. OLAY
10. ZAMAN

ANAHTAR KELİME: DURUM HİKÂYESİ

TANILAYICI DALLANMIŞ AĞAÇ

Cevap: 4. çıkış

BİL - BUL - ÇÖZ



MATERYAL VE İÇERİKLER

































OGM MATERYAL



http://ogmmateryal.eba.gov.tr